

NVAO • NEDERLAND

THEMATISCHE ANALYSES KWALITEITSZORG

AGENDA 2026

FEBRUARI 2026

NVAO • NEDERLAND

THEMATISCHE ANALYSES KWALITEITSZORG

AGENDA 2026

FEBRUARI 2026

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Werkwijze	5
3	Agenda.....	6
3.1	Borging kwaliteit bij werkplekieren associate degrees.....	6
3.2	Startverkenning en vervolgonderzoek naar Generatieve AI Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.	
3.3	Borging programmatisch toetsen.....	6
3.4	Kritische succesfactoren bij accreditatie van nieuwe opleidingen.....	6

1 Inleiding

Hoe krijgt de borging van werkplekleren vorm bij associate degree-opleidingen (niveau 5)? Hoe gaan opleidingen en panels om met Generatieve Artificiële Intelligentie (Generatieve AI) in het onderwijs? En hoe zorgen we ervoor dat de procedure voor toetsing van nieuwe opleidingen effectief en efficiënt verloopt? Dergelijke vragen staan centraal in thematische analyses kwaliteitszorg die de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, afdeling Nederland (NVAO NL), uitvoert. NVAO NL onderzoekt hoe de kwaliteitszorg van het Nederlandse hoger onderwijs aansluit op ontwikkelingen in het onderwijs en de samenleving.

2 Werkwijze

In 2024 startte NVAO NL met het structureel en systematisch uitvoeren van thematische analyses kwaliteitszorg: onderzoeken waarin algemene bevindingen uit kwaliteitsborgingsactiviteiten worden geanalyseerd. In haar accrediterende rol adviseert NVAO NL desgevraagd de minister over de vergelijkbaarheid van onderwijskwaliteit (artikel 5.2 WHW). Daarnaast hebben opleidingen, instellingen en NVAO NL zelf behoefte aan meer inzicht in ontwikkelingen binnen het kwaliteitszorgstelsel en het hoger onderwijs. Zowel de European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) als de Inspectie van het Onderwijs (Inspectie) adviseren om deze analyses structureel en richtinggevend vorm te geven (ENQA, 2022; Inspectie van het Onderwijs, 2023).

Uitgangspunt bij de thematische analyses kwaliteitszorg is dat studenten en docenten kwaliteit 'maken' in opleidingen, maar daarbij afhankelijk zijn van anderen, zoals opleidingsmanagers, examencommissies, het werkveld en het (instellings)management. Externe kwaliteitszorg steunt op dit samenspel van verschillende betrokkenen binnen en buiten de instellingen, en het is belangrijk om te weten of dit goed blijft functioneren in een veranderende samenleving. Er komen twee samenhangende vragen terug bij de thematische analyses:

1. Wordt de kwaliteit nog goed geborgd voor verschillende aspecten?
2. Werken de processen en procedures nog effectief en efficiënt voor verschillende betrokkenen?

Voor de periode 2026-2030 worden eerst onderzoeken uitgevoerd naar specifieke, actuele thema's. Onderzoeken naar het gebruik van Generatieve AI en naar werkplekcleren bij associate degrees worden uiterlijk begin 2026 afgerond. Bij het gebruik van Generatieve AI is het belangrijk om te weten hoe opleidingen er bij de verschillende standaarden mee omgaan, maar óók dat panels dit kunnen beoordelen. Voor de thematische analyse naar werkplekcleren ligt de focus weer meer op het samenspel tussen opleiding, student en werkplek bij het borgen van onderwijskwaliteit. Dergelijke thema's lenen zich voor verdere verdiepende analyses, ook in vergelijking met andere Europese landen. De thematische analyses worden verder uitgebouwd naar trendanalyses en onderzoeken waarbij het accent ligt op de langetermijnontwikkeling van kwaliteitszorg in Nederland.

De thematische analyses leiden tot praktische handreikingen en adviezen voor kwaliteitszorg en vormen een belangrijk instrument om te bepalen waar procedures en standaarden aangepast dienen te worden. Thematische analyses kwaliteitszorg gaan verder dan panelbeoordelingen, zijn verdiepend maar niet tijdrovend en kunnen zowel kwantitatief als kwalitatief van aard zijn. Evaluatierapporten vormen gewoonlijk de basis van de analyse, aangevuld met bronnen als statistische data, focusgroepen en interviews. De thematische analyses worden uitgevoerd door de onderzoeker en de institutional researcher, en per project door specifieke studentassistenten, beleidsmedewerkers en procesbegeleiders.

De thematische analyses kwaliteitszorg worden afgestemd met onderwijsinstellingen en brengen voor hen minimale extra lasten met zich mee. Waar relevant wordt samengewerkt met betrokkenen uit het hoger onderwijs en de kwaliteitszorg, zoals Npuls/SURF, het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) en het Overlegplatform Associate degrees.

Er worden maatregelen genomen om de privacy van betrokkenen te waarborgen, zoals het verwijderen van persoonsgegevens uit evaluatierapporten en het vragen van toestemming voor het verwerken van persoonsgegevens bij interviews en focusgroepen. In de privacyverklaring 2025 is opgenomen dat NVAO NL persoonsgegevens verwerkt voor onderzoek in het kader van kwaliteitsbewaking en haar rapportagetaak. Deze werkwijze volgt de Nederlandse Gedragscode wetenschappelijke integriteit.

3 Agenda

De thematische analyses kwaliteitszorg naar de borging van kwaliteit bij werkpleklers in associate degrees en naar het gebruik van Generatieve AI worden rond de jaarwisseling 2025/2026 afgerond. In 2026 wordt het onderzoek naar Generatieve AI verder uitgebreid en worden onderzoeken gestart naar de borging van programmatisch toetsen en naar kritische succesfactoren bij de accreditatie van nieuwe opleidingen.

3.1 Startverkenning en vervolgonderzoek naar Generatieve AI

Het gebruik van Generatieve AI heeft invloed op het onderwijs én op accreditatieprocessen. Daarom wordt in evaluatierapporten geanalyseerd hoe opleidingen en panels in 2024-2025 zijn omgegaan met Generatieve AI. Er wordt gekeken naar de aandacht voor Generatieve AI bij de verschillende standaarden, aanbevelingen en voorwaarden. Het onderzoek wordt periodiek herhaald en sluit aan op projecten van Npuls en het NRO. Samen met dergelijke partijen en betrokkenen uit het onderwijs wordt bekeken wat er nodig is aan activiteiten en vervolgonderzoek. Volstaat een handreiking voor panels en opleidingen, of is er meer nodig, zoals professionaliseringsactiviteiten en het aanpassen van procedures en standaarden?

3.2 Borging kwaliteit bij werkpleklers associate degrees

De thematische analyse naar werkpleklers bij associate degrees (ad's) is een vervolg op de gids *Werkpleklers* (2022), die NVAO NL samen met experts uit het hoger onderwijs heeft ontwikkeld. Werkpleklers vindt altijd plaats in de driehoek werkplek – instelling – student en speelt een belangrijke rol in ad-opleidingen. Via analyse van rapporten en focusgroepen wordt in kaart gebracht waar deze betrokkenen en panels tegenaan lopen en in hoeverre procedures voor kwaliteitszorg verbetering behoeven. Het onderzoek leidt tot concrete aanbevelingen voor interne en externe kwaliteitszorg.

3.3 Borging programmatisch toetsen

Programmatisch toetsen is een holistische toetsvorm waarbij de gehele ontwikkeling van een student centraal staat, niet alleen de resultaten van een enkele toets. Programmatisch toetsen wint aan populariteit, maar panels vinden het vaak lastig te volgen hoe het concreet vorm krijgt en geborgd wordt. Via deskresearch en analyse van visitatierapporten wordt in kaart gebracht hoe programmatisch toetsen zich ontwikkelt en geborgd wordt. Middels gesprekken met experts, panelleden en opleidingen (inclusief examencommissies) wordt vervolgens ingegaan op *good practices*, uitdagingen en strategieën.

3.4 Kritische succesfactoren bij accreditatie van nieuwe opleidingen

Het accreditatieproces bij nieuwe opleidingen vraagt veel van instellingen, maar leidt voor hen niet altijd tot het gewenste resultaat. In de periode 2016-2019 werd jaarlijks 20% van de aanvragen ingetrokken en werden bij 20% van de opleidingen voorwaarden gesteld. Vanuit de NVAO bestaat daarnaast de behoefte om te onderzoeken of het proces efficiënter en effectiever georganiseerd kan worden, bijvoorbeeld door een lichtere vorm van toetsing. Met behulp van (eigen) datasets wordt over een langere periode in kaart gebracht hoe de accreditatie van nieuwe opleidingen verloopt en waar de knelpunten liggen. Vervolgens worden de mogelijkheden verkend.

